Sklypo Š dalyje palei gatvę stovėjusių Oskierkų rūmų V korpuso pamatai aptikti šurfe 6. XIX a. pradžioje pastatyto korpuso pamatai yra 0,7 m (Š) ir 1 m (P) aukščio (H_{abs} 109,42–108,34 m), suformuoti iš kalkių skiedinio, akmenų ir keraminių plytų duženų, priglausti prie gynybinės sienos.

SURVEY EXPLORATIONS IN KLAIPĖDOS STREET 7A, IN VILNIUS

In 2003 in Klaipėdos street 7A, in Vilnius, during survey explorations the area of 48 m^2 was explored. In different places in the site 8 test pits of 3x2 m size were conducted where the cultural layer of 1.8–3.86 m thick abundant in wheelmade household pottery, tiles, as well as metal, glass and stone artefacts was detected. According to the material found it might be said that this territory was settled down in the 15th century and was actively used in all other centuries. The features of wooden lafted structures dated to the 15th–16th centuries, the remains of the Vilnius defensive wall built at the beginning of the 16th century and a vaulted cellar and the foundation of the former palace built of the first half of the 19th century were detected.

ŽVALGOMIEJI TYRINĖJIMAI VILNIUJE, ODMINIŲ SKVERE

Albinas KUNCEVIČIUS

2003 m. Odminių skvere tarp Šventaragio, Lauryno Stuokos-Gucevičiaus, Odminių g. ir Gedimino prospekto, Vilniuje, keičiant skvero dangą ir nukasant viršutinį žemės paviršiaus sluoksnį iki 0,6 m, buvo atlikti žvalgomieji tyrimai, kurių metu iškasti 7 šurfai – bendras 23,5 m^2 plotas. Viršutiniai, iki 1–1,5 m sluoksniai, datuotini XIX–XX a., centrinėje dalyje ir PV kampe atkastos mūrų statinių liekanos datuotinos XIX a. pradžia–XX a. pradžia.

Turimos istorinės žinios apie šio kvartalo raidą, ankstesni archeologiniai tyrinėjimai rodo, kad maždaug iki 1,5 m gylio šioje vietoje yra tik XIX a. pabaigoje–XX a. susiformavę sluoksniai.

Rašytiniai šaltiniai šią vietą, kuri dabar ribojama Gedimino aikštės ir Odminių skvero, mini nuo XV a. antrosios pusės ir įvardija ją kaip totorių gyventą teritoriją. Dabartinė L. Stuokos-Gucevičiaus g. ir jos sankirta su Gedimino aikšte – buvusi Kačergos upelio ir jo santakos su senaja Vilnios vaga vieta. Šio kvartalo V pusė bei gretimi kvartalai Gedimino prospekto link apgyvendinti tik nuo XVI a. antrosios pusės ar pabaigos, o intensyvus užstatymas prasidėjo tik XVII a. Seniausi ikonografiniai duomenys apie šią vietą – Fiurstenhofo planas, datuojamas XVII a. II ketvirčiu. Jame kvartalo R, P ir V kraštinė atitinka dabartinus urbanistinius kontūrus. XIX–XX a. sandūroje ši vieta buvo užstatyta pavieniais mediniais pastatais.

Odminių kvartalo P pusė anksčiau jau yra tyrinėta archeologų. Šioje dalyje, prie Odminių g. buvusių pastatų 7 ir 9, buvo rastas iki 3 m storio kultūrinis sluoksnis. Viršutiniai, XX a. datuoti sluoksniai, siekė iki 1,5 m gylio. Po jais aptikti dar iki 1,5 m storio kultūrinio sluoksnio horizontai, kurių apatinė dalis datuota XVI a. pabaiga–XVII a. Jame buvo aptikta keletas į durpes įkastų medinių kubilų, naudotų odoms rauginti, XVII a. šulinio rentinio dalis, XVII a. medinio vandentiekio liekanos bei daugybė kitų medinių ir odinių dirbinių fragmentų. Šio kvartalo ŠV dalyje, Totorių g. link,

aptiktas per 3 m storio kultūrinis sluoksnis. Ankstyvasis jo horizontas taip pat datuojamas XVI–XVII a.

SURVEY EXPLORATIONS IN VILNIUS, IN ODMINIŲ SQUARE

In 2003 in Odminių square, between Šventaragio street, Lauryno Stuokos-Gucevičiaus street, Odminių street and Gedimino avenue in Vilnius, the top cultural layer in the area of 23.5 m^2 was explored. The upper layers up to 1–1.5 m thick are dated to the 19th–20th centuries. In the central part and in the southwestern corner of the square remains of brick buildings dated to the beginning of the 19th century – the beginning of the 20th century were uncovered.

TYRINĖJIMAI VILNIUJE, PYLIMO G. 7A

Linas KVIZIKEVIČIUS

2003 m. liepos mėn. LII MTS vykdė archeologinius tyrimus Vilniaus senajame mieste, Pylimo g. sklype 7A, komercinės paskirties pastato su požeminiais garažais statybų vietoje.

Minėtas sklypas yra Vilniaus senamiesčio V dalyje, už istorinės gynybinės sienos. Tiriama vieta išsidėsčiusi kvartale, iš Š pusės apribotame dab. K. Kalinausko, iš R – Pylimo, P – Trakų, V – Teatro g. Tarp Pylimo g. ir tiriamos vietos yra skveras – praeityje buvusių evangelikų reformatų kapinių teritorija.

Žinių apie vietovę rašytiniuose šaltiniuose randama nuo XVII a. pradžios. Šalimais buvo evangelikų liuteronų valdos, kurias 1619 m. Mikalojus Vizgirda patvirtino čia esančio sklypo už Trakų vartų dovanojimo aktu. Čia buvo įrengtos kapinės, medinė bažnyčia (pastatyta 1651 m.) sudegė per 1655 m. karą. Sklypo aplinkoje esantys pastatai dar labiau nukentėjo per XVII a. antrosios pusės katalikų ir stačiatikių religinius nesutarimus ir įsiliepsnojusias riaušes. 1682 m. akademijos moksleiviai griovė šalimais kelio į Trakus esančias kapines ir pastatus. Po riaušių komisija leido vėl atstatyti bažnyčią, matyt, ir kitus nusiaubtus statinius, nes 1690 m. jau vėl veikė bažnyčia, minima špitolė, mokykla, dvasininkų gyvenamasis namas (dabartinė Pylimo g. 7). XVIII a. antrojoje pusėje vykdyta pastarojo namo rekonstrukcija. 1798 m. Vilniaus plane pažymėtas dvasininkų gyvenamojo namo kontūras atitinka dabartinio Pylimo g. namo 7 siluetą. Vietovėje esančių pastatų išsidėstymas nepakito iki Antrojo pasaulinio karo.

Sklype ir greta jo archeologiniai žvalgomieji tyrimai daryti ne kartą. Dar 1991 m. PRI archeologas V. Vainilaitis greta esančiame sklype 7 (liuteronų kapinių pakraštyje) ištyrė 8 šurfus. Tyrimų metu užfiksuotas iki 300 cm storio XVI–XX a. kultūrinis sluoksnis, aptiktos akmenų grindinio liekanos, koplyčios sienos fragmentas, žmogaus kapas (Vainilaitis V. Archeologiniai žvalgomieji tyrimai Pylimo g. 7. Ataskaita. *LIIR*, f. 1, b. 2023). 1992 m. PRI archeologas T. Poška Pylimo g. sklype 7 ištyrė 2 perkasas ir 5 šurfus, iš viso 31 m^2 plotą. Tyrimų metu aptiktas grindinys, žmogaus kapas, XVII–XIX a. kultūrinio sluoksnio horizontai (Poška T. Žvalgomieji archeologiniai tyrimai Vilniuje, Pylimo g. 7. Ataskaita. *LIIR*, f. 1, b. 1953). 1999 m. PRI archeologas